

Barn- och utbildningsnämnden

Anna Maria Svensson
Stabschef

PM - Överförande av ansvar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder från Barn- och utbildningsnämnden till Socialnämnden

Dnr BUN24/96

Inledning

Inom Ekerö kommun finns ett antal medborgare som står utan sysselsättning och utan rätt form av försörjning. Dessa personer får idag stöd från olika förvaltningar, olika verksamhetsområden och olika myndigheter beroende på målgrupp, kontaktväg, ålder och vilka utmaningar de har. Socialnämnden ansvarar för sysselsättning och ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL) samt för daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) medan barn- och utbildningsnämnden ansvarar för arbetsmarknadsåtgärder samt innehar det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) enligt Skollagen 26kap. 9§, för ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt, som inte går i gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola och som inte fyllt 20 år.

För att förbättra samordningen av kommunens arbete med att få fler personer i arbete, sysselsättning och rätt form av försörjning föreslår därför socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen att arbetsmarknadsenheten (AME), jobbcenter (inklusive sommarjobb för unga), nu organiserat under barn- och utbildningsförvaltningen, flyttas över till socialförvaltningen. Utöver det föreslår förvaltningarna att de åtgärder som utförs inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) förs över till socialförvaltningen och att dessa utförs på uppdrag av Barn och utbildningsnämnden. Förslag är att förändringen träder i kraft 1 januari 2025. Nedan följer en redogörelse för bakgrund och mer utförlig beskrivning av förslaget.

Bakgrund

Under flera år har olika initiativ tagits och försök gjorts för att förbättra samverkan mellan de verksamheter som ger stöd till kommunmedborgare att komma i arbete, praktik eller annan sysselsättning. Verksamheterna vittnar om en sårbarhet med parallella och slimmade organisationer med begränsade förutsättningar och kvalitet i matchning mot arbete. De olika

verksamheterna konkurrerar med varandra om praktikplatser och anställningar med statligt stöd i det privata näringslivet. I nuvarande organisationsstruktur utifrån målgrupp, deras utmaningar, förvaltningstillhörighet och utifrån vilket lagstiftning stöd ska ges. Detta riskerar att medföra att individer och målgrupper hamnar utanför de idag etablerade ansvarsområdena.

Anställningar med statligt stöd

Under 2023 påbörjades arbetet med projekt "välfärdsjobb". Projektet genomförs i samverkan mellan socialförvaltningen och barn och utbildningsförvaltningens arbetsmarknadsenhet och innebär att deltagande individer under ett års tid får en tjänst där de erhåller yrkeserfarenhet, viss språkträning och eventuellt utbildningsinsatser kopplade till det arbete som utförs. Anställningarna finansieras till viss del av statliga bidrag. Målet med denna form av anställning är att öka individens möjligheter att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden och därmed på sikt även minska kostnaderna för ekonomiskt bistånd i kommunen. Vid årsskiftet 23/24 hade 10 personer erhållit denna form av anställning och per september 2024, 19 personer. Utöver dessa "välfärdsjobb" finns det i nuläget ca 10-11 lönebidragsanställningar (9 årsarbetare) inom Arbetsmarknadsenheten (AME).

Statliga anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder har generellt en låg nyttjandegrad, såväl i Ekerö kommun som nationellt. Arbetsförmedlingen skickar årligen tillbaka stora delar av de statliga anställningsstöden på grund av lågt nyttjande, 2023 uppgick summan som skickades tillbaka till 610 mnkr nationellt (exkl indragningar om 2243 mnkr). Det utbud av anställningar med statligt stöd som idag finns på Ekerö matchar inte de behov som finns, samtidigt som Ekerö kommun har en högre andel personer med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört riket.

Ny socialtjänstlag, förebyggande arbete och tidiga insatser

Den 1 juli 2025 beräknas en ny socialtjänstlag träda i kraft. I lagrådsremissen tydliggörs kommunernas ansvar att ställa om arbetet till en mer långsiktigt hållbar, förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Arbetet ska bland annat främja människors jämställda levnadsvillkor och kommunerna ska i den övergripande planeringen av insatser till grupper och enskilda, särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser. I Ekerö kommun ökar andelen unga vuxna i åldern 25-29 som varken studerar eller arbetar (UVAS). Mellan 2021 och 2022 ökade gruppen från ca 14% till 18% (jämfört med 11% för riket 2022). Målgruppen unga vuxna (med eller utan diagnos) med svårighet att ta sig hemifrån och in i sysselsättning ökar markant och spås fortsätta öka kommande år. Den psykiska ohälsan och den sociala isoleringen ökar inom gruppen. I lagrådsremissen för nya socialtjänstlagen identifieras att det nationellt finns ett stort antal *människor i utanförskap i samhället. Att utanförskapet leder till mänskligt lidande och ohälsa samt till en ineffektiv användning av offentliga resurser.*

Enligt det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är kommunerna skyldiga att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som fullgjort sin skolplikt men inte studerar i gymnasieskolan eller genomför någon motsvarande utbildning. Barn- och utbildningsförvaltningen har idag identifierat 126 ungdomar enligt det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och arbetar idag aktivt med ca 30 av dem. Utöver det kommunala aktivitetsansvaret har barn- och utbildningsförvaltningen ett utökad uppdrag att även följa upp elever som läser en gymnasieutbildning i syftet att förebygga avhopp och studiemisslyckanden. I denna gymnasieuppföljning har förvaltningen per oktober 2024 identifierat 257 gymnasieungdomar med stödbehov/problematisk frånvaro och siffran spås öka kommande år.

Förbättrad samordning och tydlighet gentemot kommunmedborgare och privat näringsliv

Det finns i dag många vägar in till kommunens olika verksamheter men få vägar ut i sysselsättning. En samorganisering av verksamheterna och de personella resurserna under samma nämnd skulle medföra en större samlad resurs, minskade kostnader för administration och samordning samt bedöms kunna leda till en högre kvalitet i arbetet gentemot berörd målgrupp. Det skulle vidare innebära bättre möjligheter att utveckla verksamheten och dess arbetssätt och på så sätt få fler människor ut i arbete eller sysselsättning. Genom samorganisering skulle kommunens olika verksamheter därtill undvika att konkurrera om praktikplatser och om arbetsgivare som tar emot anställningar med statligt stöd.

Aspekter att beakta vid ändring av organisationstillhörighet

Nedan beskrivs vilka aspekter som behöver tas hänsyn till vid en överflyttning av verksamheterna från barn- och utbildningsförvaltningen till socialförvaltningen.

Organiseringen av arbetsmarknadsåtgärder i andra kommuner

Sedan 2017 har andelen kommuner som organiserar sina arbetsmarknadsinsatser i samma förvaltning som ekonomiskt bistånd succesivt ökat. 2017 angav 50% av kommunerna att arbetet var samorganiserat under samma nämnd för att 2023 ha ökat till 67%.

Samverkan med kommunens vuxenutbildning

Barn- och utbildningsnämnden har i uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för vuxna. Detta innefattar kommunal vuxenutbildning, svensk undervisning för invandrare samt särskild utbildning för vuxna. I nuvarande organisation är dessa samorganiserade med arbetsmarknadsenheten (AME). Efter byte av nämnda

verksamheters förvaltningstillhörighet behöver samverkansformer och forum utvecklas med vuxenutbildningen i kommunen för att bibehålla den goda samverkan som idag kommer naturligt genom nuvarande organisationstillhörighet. Samverkansformer behöver också utvecklas med de personer och verksamheter som arbetar med gymnasieuppföljningen samt central elevhälsa.

Förutsättningar och ekonomiska resurser för mottagande av verksamheterna inom socialförvaltningen

För att möjliggöra överflyttningen av ansvaret för Arbetsmarknadsenheten (AME), Jobbcenter inklusive sommarjobb för unga och på uppdrag utföra åtgärder inom det kommunala aktivitets ansvaret (KAA) överförs 5 årsarbetare inklusive en chefstjänst från barn och utbildningsförvaltningen till socialförvaltningen. Utöver detta överförs de lönebidragsanställningar som finns inom Arbetsmarknadsenheten (AME) samt anställningarna inom välfärdsjobb. Förändringen innebär att Socialnämnden tar över ansvaret för välfärdsjobb fullt ut.

I samband med omorganisationen förs det över budgeterade nettokostnader från Barn och Utbildningsnämnden till Socialnämnden om 7 082tkr (budgeterade intäkter 3 065 tkr främst i form av statsbidrag och budgeterade kostnader 10 147 tkr främst i form av personalkostnader).

Ändring av Socialnämndens samt Barn- och utbildningsnämndens reglementen

Vid överflyttning av ansvar för arbetsmarknadsåtgärder enligt ovan från Barn och utbildningsnämndens till Socialnämndens behöver förändringar ske i respektive nämnds reglementen enligt bilagt förslag.